

Delovni jubilej

Železničarsko športno društvo Ljubljana je nastalo v letih 1919 in 1920 iz prvotno manjše skupine, ki so jo sestavljali vajenci in dijaki pod imenom SK Hermes. V pretežni meri so takratni člani kluba izhajali iz železničarskih družin, naseljenih v tedaj izrazito proletarskem ljubljanskem predmestju Šiški. Tako socialna sestava in temu ustrezna družbenopolitična pripadnost članstva je bila značilna za ves predvojni čas delovanja kluba SK Hermes.

Seveda je to povzročalo težave, ki jih je klub imel s strani tedanjih meščansko usmerjenih športnih vodstev.

Leta 1925 se je SK Hermes preimenoval v Železničarski športni klub HERMES. S tem je javno označil svoj delavski značaj in pomen. Železničarsko jedro se je ohranilo do danes, klub pa je že pred vojno in po njej dal pobudo za povezovanje in sodelovanje železničarskih klubov doma in v tujini ter s tem opozoril na velike družbenopolitične in praktične možnosti za širjenje športa med železničarji tudi izven nacionalnih meja.

Po osvoboditvi je železničarsko jedro ohranilo svoj pomen in vrednost in se razvijalo v dveh poveljnih organizacijskih oblikah. Prvo je bilo tako imenovano fizikulturno športno društvo, nato pa je bilo ustanovljeno sindikalno športno društvo »Železničar«. Z oznako »sindikalno«, je društvo posebej poudarilo, da se zavzema za humana stremeljenja v naši telesni kulturi in športu, da hoče s pomočjo sindikalnih aktivov pripeljati na igrišča čim več delovnih ljudi, potrebnih rekreacije.

Leta 1954, se društvo preimenuje v Železničarsko športno društvo Ljubljana. Društvo s tem odstranjuje morebitne ovire, ki bi lahko nastajale zaradi oznak in odpira vrata ne samo prebivalstvu Šiške v celoti, temveč Ljubljani nasploh. Resnično veliko športno društvo s tem poudarja načela enotnosti športa v naši družbi brez nekdanjih razlik, temelječih na notranjih nasprotjih, ki so vladala v meščanskem športu v predvojni Jugoslaviji.

Društvo prav s temi spremembami v naslovu izpričuje, da je znalo vedno slediti najnaprednejšim težnjam v slovenskem in jugoslovanskem športu in mu sproti pomagati na poti k razvijanju revolucionarnih načel in nastajanju športa na temelju načel socialističnega humanizma.

Se posebej pa je HERMES izpričeval ta dejstva med drugo svetovno vojno. Po okupaciji Slovenije in Ljubljane je Osvobodilna fronta proglasila kulturni molk, ki je zajemal tudi telesnokulturno življenje. Vodstvo narodnoosvobodilnega boja pa je poverilo skrb za športno mladino HERMESU, oziroma matičnemu odboru ljubljanskih športnikov. HERMES je do leta 1942, ko je športno življenje v Ljubljani povsem zamrlo, postal zbirališče naše napredne športne mladine.

Revolucionarni značaj železničarjev je v celoti izpričalo tudi članstvo društva, saj je v narodnoosvobodilni borbi padlo 23 članov društva, med njimi nekateri najvidnejši slovenski športniki, kot so Pepe Zornada-Frenk, Ivan Peternej, Zvonimir Runko in drugi.

Po osvoboditvi je HERMES, oziroma najprej njegovo jedro, sledil vsem organizacijskim vsebinam in smernicam v razvoju in preobrazbi našega športa v duhu socialističnega humanizma.

Ogromno dela je opravilo društvo v zvezi z gradnjami svojih športnih naprav že pred vojno, posebej pa še po vojni.

Prvih deset let obstajanja klub ni imel nobenega svojega igrišča, predvsem nogometnega, na katerem bi lahko samostojno razvijal svojo dejavnost. Nogomet so igrali na zasilno urejenem travniku ali pa kot gostje na igriščih drugih ljubljanskih klubov. Ko jim je železniška uprava nekaj let po preimenovanju v železničarski klub dala v najem prostor, na katerem so še danes vse glavne društvene športne naprave, so leta 1932 dogradili najprej nogometno igrišče s tekališčem, ki pa so ga pozneje preuredili v kolesarsko dirkališče in mu dodali še dirkališče za motorne dirke.

HERMES je to igrišče do leta 1942 že dogradil in izpopolnil ter naprave opremil s prostori za gledalce, garderobami, ograjami in podobnim.

Člani kluba so vse to opravljali s prostovoljnim delom, ravno tako je bil pretežni del potrebnega lesa in drugega gradiva nabran prek prostovoljnih akcij.

Materialne vrednosti teh del ni mogoče izmeriti s konkretnimi merili, zato pa predstavlja moralnopolitična stran akcij neprecenljivo vrednost v amaterskem športu.

Po vojni se je dograditev stadiona nadaljevala. Stadion pomeni danes eno naših največjih športnih gradenj v Ljubljani. Stadion Šiška s svojimi športnimi napravami je še posebej pomemben zato, ker so ves čas vse športne naprave čim bolj prilagojene potrebam rekreativnega, množičnega in širšemu krogu športnikov dostopnega udejstvovanja.

HERMES s svojimi nasledniki je izredno pomemben dejavnik na področju praktičnih športnih uspehov in dosežkov slovenskih športnikov.

Do leta 1941 je klub posvečal največ pozornosti nogometni sekciji. V tem oziru so Hermesovi nogometaši od vsega začetka predstavljali slovenski prvi razred in pogosto odločali o ugodni uvrstitvi v športnem boju tudi z mariborskimi, celjskimi in drugimi moštvii, vedno pa so odigrali tudi mednarodne tekme, v glavnem z avstrijskimi in italijanskimi moštvii. Iz kluba so prihajali številni igralci, ki so krepili športno moč drugih klubov. Iz Hermesovih vrst je izšel tudi najvidnejši igralec predvojne dobe, ki je postal jugoslovanski reprezentančni vratar.

HERMES se je v predvojnem obdobju razvil v športni klub, ki je poleg nogometa gojil še nekatere druge panoge.

Kolesarska sekcija HERMESA je po letu 1932 predstavljala enega najmočnejših kolesarskih kolektivov v Sloveniji in v državnem merilu. To je dosegla tudi zato, ker je razpolagala s kolesarskim dirkališčem, edinim v Sloveniji. Kolesarji so dosegali uspehe v državnem in tudi mednarodnem merilu.

Moto sekcija je nastala leta 1934, potem ko so zgradili ustrezno dirkališče za motorje. Klub je propagiral razvoj motošporta po vsej Sloveniji, imel je tudi večje število odličnih dirkačev, med njimi je bil najvidnejši L. Starič — imenovani »leteči Kranjci«.

V HERMESU je nastala v tem obdobju izredno močna sekcija za igranje namiznega tenisa. V največji meri je prispevala k širjenju panoge že v predvojnem obdobju, še posebej pa je pomembna zato, ker je iz vrst igralcev zrastle poleg drugih Maks Marinko, ki je sodil v tej panogi v svetovni vrh.

Po osvoboditvi je pot tekmovalnega športa v društvu še bolj naraščala. Nogometna moštva železničarjev igrajo v tem obdobju v številnih tekmovalnih skupinah z izjemo prve zvezne lige. Nogometni klub opravlja še danes najvidnejše delo pri vzgajanju mladih nogometašev in s tem prispeva k razvoju nogometa v Ljubljani.

Od vsega začetka tekmovalja je SK HERMES posvečal veliko pozornosti lahki atletiki, ki se pozneje po letu 1948. poimenuje

tudi atletika. Atletska dejavnost je tako delovala ves čas v predvojnem obdobju in se je še posebej razvila po letu 1951. Kot samostojen ŽAK Železničar in pozneje ŽAK Ljubljana, ki je v poznejših letih dal vrsto najvidnejših slovenskih in jugoslovanskih atletov tudi rekorderjev v posameznih atletskih panogah.

Košarkarska sekcija se je v povojnih letih dvignila visoko v zveznem merilu ter je v zveznem merilu dosegala pomembne uspehe. Košarkarskemu klubu gre hkrati vse priznanje za napredek in uveljavljanje te igre v širšem ljubljanskem in slovenskem prostoru. Iz kluba je izhajalo tudi nekaj jugoslovanskih reprezentantov v tej športni panogi.

Odbojarski klub je razvijal odbojko tudi med ženskami. Slednje so bile še uspešnejše od moške ekipe in so dvakrat postale državne prvakinja.

Plavalni klub se je naglo razvil iz manj pomembnega drugorazrednega kluba med najvidnejše klube v Jugoslaviji. V njegovih vrstah je zrasla vrsta kvalitetnih slovenskih in tudi jugoslovanskih plavalcev. Pomembno mesto v klubu imajo skakalci v vodo s številnimi dosežki v nacionalnem in mednarodnem razredu.

Težkoatletiki so dosegali največje uspehe pri dviganju uteži. Zaradi slabih pogojev za delo pa so bili manj uspešni pri razvijanju rokoborbe in juda.

Kegljaški klub železničarjev je postal eden najboljših pri nas, leta 1953 je njegov član A. Likovnik postal celo svetovni prvak.

Se pred kratkim so imeli namiznoteniški igralci Ljubljane vidno mesto tudi v državnem merilu in pozneje je klub prenehal nekaj časa z delovanjem.

V klubih so razvijali tudi smučanje, tenis in še nekaj drugih panog. Uspehi niso presegali uspehov prej omenjenih klubov, zaradi stalnega pomanjkanja materialnih sredstev in ustreznega trenerskega kadra.

V jubilejnem letu 1980 več ali manj aktivno delujejo v Železničarskem športnem društvu Ljubljana klubi in sekcije v naslednjih športnih panogah: atletika, balinanje, judo, košarka, namizni tenis, nogomet, odbojka, plavanje, ragbi, streljanje, šah, tenis in varpa. Pri organizaciji športnega in rekreativnega delovanja, društvo upošteva predvsem materialne možnosti športnih objektov celotnega »stadiona Šiška«, na katerem delujejo danes vsi omenjeni klubi in sekcije razen plavanja in namiznega tenisa. Društvo posveča posebno pozornost atletskemu in nogometnemu klubu, ki ob rekreativni dejavnosti skrbita tudi za selekcije v tekmovalnem športu v Ljubljani.

Na nivoju zveznega tekmovalja deluje tudi ragbi klub. Ostali klubi iz sekcije pa skupaj z društveno rekreativno dejavnostjo skrbijo za organizirano rekreacijo mladine in delavcev.

Pri srednjeročni usmeritvi dejavnosti Železničarskega športnega društva Ljubljana je razvoj usmerjen v dograditev in širjenje objektov in širjenje tekmovalne dejavnosti v atletiki in nogometu. Več pozornosti je društvu v naslednjem srednjeročnem obdobju posvetilo predvsem neposrednemu povezovanju s sosednjimi delovnimi organizacijami in šolami. Posebno pozornost pa je društvu predvidelo sodelovanje in organiziranje rekreativne dejavnosti v KS Hinko Smrekar. Povezanost z organizacijami železničarjev je namenjena skupnemu programiranju rekreativne dejavnosti železničarjev v Ljubljani.

Pri razvoju društva do leta 2.000 se Železničarsko športno društvo vključuje v skupna prizadevanja razvoja športa in rekreacije v Ljubljani. Razširitev pokritih in odprtih novih športnih objektov društvo predvideva predvsem na razširjene zelene površine, ki so v okolici sedanjega Stadiona Šiška še sproščene.